

Belangrijkste
boodschappen

Onze controleopdracht

Risicoanalyse en
controleaanpak

Ontwikkelingen

Samenwerking

Bijlagen

Controleplan 2019 gemeente Oss

22 oktober 2019

Deze rapportage is
interactief en gemaakt
om te bekijken op:

Belangrijkste boodschappen

Onze controleopdracht

Risicoanalyse en controleaanpak

Ontwikkelingen

Samenwerking

Bijlagen

Aan de raad van gemeente Oss
Postbus 5
5340 BA Oss

28 september 2019

Geachte leden van de raad,

Hierbij presenteren wij u het controleplan voor de controle van uw jaarrekening eindigend op 31 december 2019. Dit document geeft u een samenvattend overzicht van de manier waarop wij de controle zullen uitvoeren.

Het controleplan begint met een samenvatting voor u als raad: welke rol heeft de raad als opdrachtgever voor de controle van de jaarrekening? Daarna komen uw en onze risicoanalyse, onze controle-aanpak, belangrijke actuele ontwikkelingen en de wijze waarop we samenwerken aan bod.

Onze controleaanpak is op maat gemaakt. Uw input is belangrijk bij de totstandkoming van onze controleaanpak. De aanpak sluit tevens aan op de bedrijfsvoering van de

organisatie. Wij hebben de inhoud van ons controleplan op 27 november 2019 besproken met de rekeningcommissie. Met de gekozen aanpak kunnen wij u feedback geven over andere bijzonderheden, vertaald in praktische uitvoerbare aanbevelingen afgestemd op uw gemeente.

Met vriendelijke groet,
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

drs. T.A.G. van Boxtel RA
senior director

Belangrijkste boodschappen

Onze controleopdracht

Risicoanalyse en controleaanpak

Ontwikkelingen

Samenwerking

Bijlagen

Onze belangrijkste boodschappen

1. Onze controleopdracht bestaat uit de controle van de jaarrekening. Van het jaarverslag stellen wij alleen vast of wij, op basis van onze kennis verkregen tijdens de controle, geen onjuistheden zien.
2. Als raad bepaalt u door het vaststellen van de goedkeuringstolerantie met welke nauwkeurigheid wij de jaarrekeningcontrole uitvoeren. U heeft, net als veel andere gemeenten, gekozen de goedkeuringstolerantie stellen op het wettelijke maximum van 1% van de totale lasten.
3. U heeft ons gevraagd alle bevindingen boven de rapporteringstolerantie van 10% van de goedkeuringstolerantie aan u te rapporteren.
4. Voor ons oordeel over de rechtmatigheid van de jaarrekening heeft het college u nog niet het normenkader met alle te toetsen wet- en regelgeving ter kennisname voorgelegd. Dit is voor december 2019 gepland
5. Uit onze gezamenlijke risicoanalyse blijken de volgende belangrijke risico's:
 - Onjuiste waardering van grondexploitatieprojecten
 - Voldoen aan EU-aanbestedingsregels
 - Prestatielevering inkopen.
6. Ten aanzien van fraude blijken uit onze gezamenlijke risicoanalyse de volgende inherente frauderisico's:
 - Doorbreken van de interne beheersing door management.
 - Fraude binnen de opbrengstverantwoording
 - Risico op omkoping en corruptie
7. Bij de uitvoering van de controle geeft u ons de volgende specifieke speerpunten mee waarover u geïnformeerd wilt worden:
 - Speerpunt 1: Inzicht in bestemmingsreserves: hoe is de besluitvorming ingericht, welke bestemmingsreserves zijn er, wat is de achtergrond van de besluitvorming geweest en passen deze nog in de huidige opzet van de meerjarenbegroting. Dan kunnen we bij de boardletter hier al op ingaan.
 - Speerpunt 2: toe te voegen na de bespreking met de rekeningcommissie
8. Voor de begroting 2019 dient u als gevolg van externe en interne ontwikkelingen de volgende acties te ondernemen:
 - Vanuit de kadernota 2020-2023 voorstellen tot het opstellen van een sluiten meerjarenresultaat
 - Vertaling visie op digitale dienstverlening
9. Voor het opstellen van de jaarrekening bent u afhankelijk van verantwoordingen van derden. Het college heeft met deze derden al wel/nog geen afspraken gemaakt over tijdige aanlevering van verantwoordingen.
10. Wij hebben geen bedreigingen van onze onafhankelijkheid als uw accountant onderkend.

Belangrijkste boodschappen

Onze controleopdracht

Reikwijdte van de controle

Normenkader 2019

Goedkeuringstolerantie

Risicoanalyse en controleaanpak

Ontwikkelingen

Samenwerking

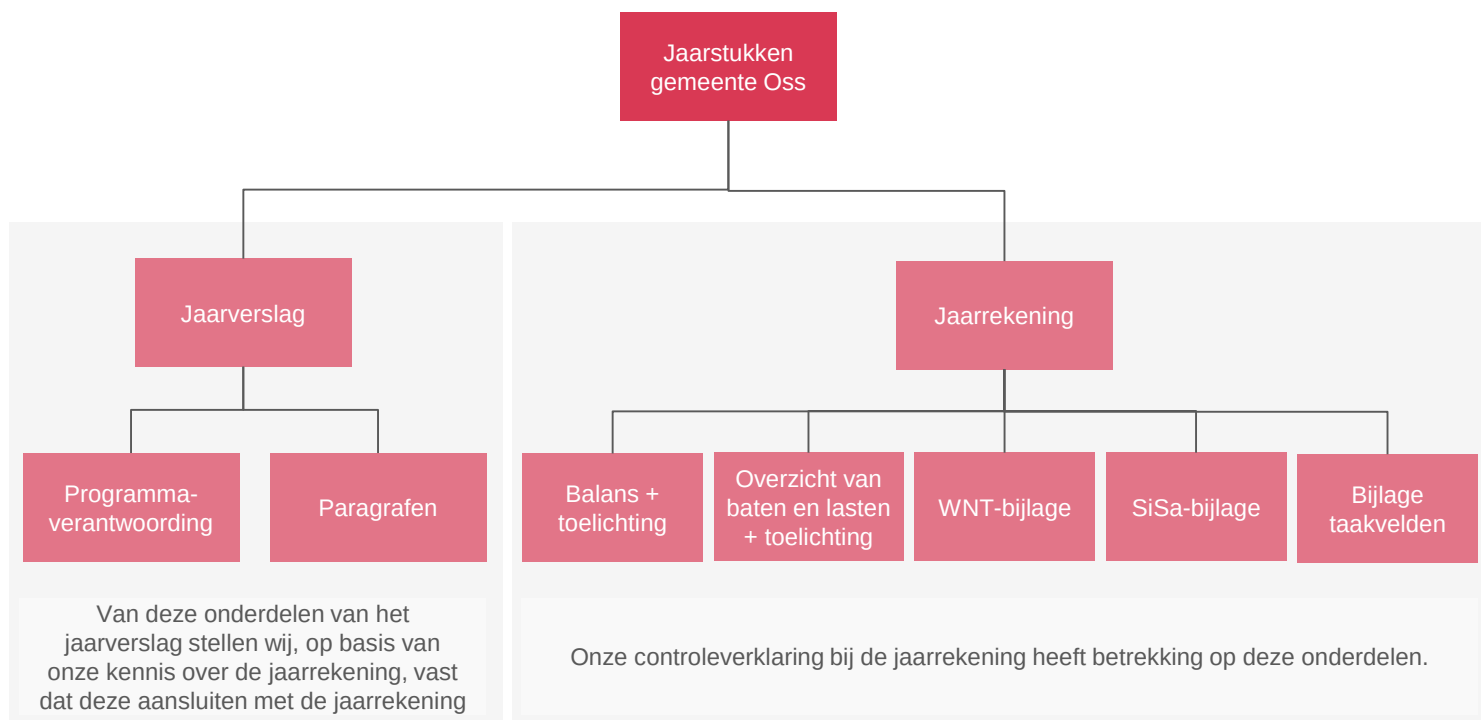
Bijlagen

Wat is de reikwijdte van onze controle?

U heeft ons verzocht de jaarrekening 2019 van gemeente Oss te controleren. De jaarstukken bestaan uit meerdere onderdelen, welke wij niet allemaal met dezelfde diepgang controleren. Onderstaand hebben wij daarom weergegeven op welke wijze wij de verschillende onderdelen van de jaarstukken in onze controle betrekken.

Als raad kunt u daarnaast de accountant speerpunten meegeven bij de uitvoering van de controle. Voor 2019 geeft u ons de volgende speerpunten mee:

- Speerpunt 1: Inzicht in bestemmingsreserves inzake besluitvorming, koppeling met mutaties en passen ze nog in de huidige opzet van de meerjarenbegroting.
- **Speerpunt 2: Toe te voegen na bespreking met de rekeningcommissie**

Belangrijkste boodschappen

Onze controleopdracht

Reikwijdte van de controle

Normenkader 2019

Goedkeuringstolerantie

Risicoanalyse en controleaanpak

Ontwikkelingen

Samenwerking

Bijlagen

Het normenkader als meetlat voor onze controle

In onze controleverklaring geven wij tevens een oordeel over de rechtmatigheid van de jaarrekening. De rechtmatigheid omvat drie aspecten:

- **Begrotingsrechtmatigheid:** handelt het college binnen de door u beschikbaar gestelde budgetten en kredieten;
- **Misbruik en oneigenlijk gebruik:** zijn in (de uitvoering van) het beleid voldoende waarborgen opgenomen om misbruik of oneigenlijk gebruik van wet- en regelgeving te voorkomen of tegen te gaan?
- **Voorwaardencriterium:** zijn de baten, lasten en balansmutaties in overeenstemming met wet- en regelgeving tot stand gekomen?

Specifiek ten aanzien het voorwaardencriterium geldt dat u als gemeente voor een deel zelf bepaalt welke wet- en regelgeving betrokken wordt in de controle. Deze wet- en regelgeving wordt vastgelegd in het normenkader. Het college stelt dit normenkader vast en legt dit minimaal ter kennisname voor aan u als raad.

Het normenkader voor 2019 is nog niet vastgesteld. Dit is gepland voor december 2019.

Onderstaand is weergegeven welke keuzes u als gemeente heeft ten aanzien wat wel en wat niet in het normenkader dient te worden opgenomen.

Verplicht onderdeel van het normenkader

- Europese aanbestedingsrichtlijnen
- Staatssteunregels
- *Enzovoort*

EU-regelgeving

- Aanbestedingswet
- Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)
- *Enzovoort*

Landelijke / provinciale wet- en regelgeving

- Financiële verordening
- Controleverordening
- Subsidieverordening
- *Enzovoort*

Verordeningen/ nota's vastgesteld door de raad

Optioneel onderdeel van het normenkader

- Inkoopbeleid
- Overige besluiten
- *Enzovoort*

Collegebesluiten

Belangrijkste boodschappen

Onze controleopdracht

Reikwijdte van de controle

Normenkader 2019

Goedkeuringstolerantie

Risicoanalyse en controleaanpak

Ontwikkelingen

Samenwerking

Bijlagen

De hoogte van de goedkeuringstolerantie is conform uw besluit

Bij de planning van onze controle houden wij rekening met de goedkeuringstolerantie (ook wel materialiteit genoemd). Wij beschouwen een afwijking als materieel wanneer het mogelijk is dat gebruikers van de jaarrekening hun beslissingen en acties laten beïnvloeden door de geconstateerde afwijkingen.

U bepaalt binnen de wettelijke kaders welke goedkeuringstolerantie wij hanteren. Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden bedraagt de goedkeuringstolerantie maximaal 1% van de totale lasten

(inclusief toevoegingen aan reserves) voor fouten en 3% voor onzekerheden. Als raad kunt u besluiten de accountant te vragen de jaarrekening met een lagere goedkeuringstolerantie te controleren. Dit heeft u niet gedaan. De relatie tussen de goedkeuringstolerantie, eventueel geconstateerde afwijkingen en ons oordeel is in onderstaande weergegeven.

Voor de toepassing van de goedkeuringstolerantie in onze controle vertalen wij deze naar een uitvoeringstolerantie en een rapporteringstolerantie. Deze zijn hieronder opgenomen.

	≤ 1%	≤ 3%	≥ 3%	≥ 10%
Fouten	Goedkeurend	Beperking	Afkeuring	Afkeuring
Onzekerheden	Goedkeurend		Beperking	Oordeelonthouding

Belangrijkste boodschappen

Onze controleopdracht

Reikwijdte van de controle

Normenkader 2019

Goedkeuringstolerantie

Risicoanalyse en controleaanpak

Ontwikkelingen

Samenwerking

Bijlagen

De hoogte van de goedkeuringstolerantie is conform uw besluit

Bij de planning van onze controle houden wij rekening met de goedkeuringstolerantie (ook wel materialiteit genoemd). Wij beschouwen een afwijking als materieel wanneer het mogelijk is dat gebruikers van de jaarrekening hun beslissingen en acties laten beïnvloeden door de geconstateerde afwijkingen.

U bepaalt binnen de wettelijke kaders welke goedkeuringstolerantie wij hanteren. Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden bedraagt de goedkeuringstolerantie maximaal 1% van de totale lasten

(inclusief toevoegingen aan reserves) voor fouten en 3% voor onzekerheden. Als raad kunt u besluiten de accountant te vragen de jaarrekening met een lagere goedkeuringstolerantie te controleren. Dit heeft u niet gedaan. De relatie tussen de goedkeuringstolerantie, eventueel geconstateerde afwijkingen en ons oordeel is in onderstaande weergegeven.

Voor de toepassing van de goedkeuringstolerantie in onze controle vertalen wij deze naar een uitvoeringstolerantie en een rapporteringstolerantie. Deze zijn hieronder opgenomen.

	≤ 1%	≤ 3%	≥ 3%	≥ 10%
Fouten	Goedkeurend	Beperking	Afkeuring	Afkeuring
Onzekerheden	Goedkeurend		Beperking	Oordeelonthouding

Belangrijkste boodschappen

Onze controleopdracht

Reikwijdte van de controle

Normenkader 2019

Goedkeuringstolerantie

Risicoanalyse en controleaanpak

Ontwikkelingen

Samenwerking

Bijlagen

De hoogte van de goedkeuringstolerantie is conform uw besluit

Bij de planning van onze controle houden wij rekening met de goedkeuringstolerantie (ook wel materialiteit genoemd). Wij beschouwen een afwijking als materieel wanneer het mogelijk is dat gebruikers van de jaarrekening hun beslissingen en acties laten beïnvloeden door de geconstateerde afwijkingen.

U bepaalt binnen de wettelijke kaders welke goedkeuringstolerantie wij hanteren. Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden bedraagt de goedkeuringstolerantie maximaal 1% van de totale lasten

(inclusief toevoegingen aan reserves) voor fouten en 3% voor onzekerheden. Als raad kunt u besluiten de accountant te vragen de jaarrekening met een lagere goedkeuringstolerantie te controleren. Dit heeft u niet gedaan. De relatie tussen de goedkeuringstolerantie, eventueel geconstateerde afwijkingen en ons oordeel is in onderstaande weergegeven.

Voor de toepassing van de goedkeuringstolerantie in onze controle vertalen wij deze naar een uitvoeringstolerantie en een rapporteringstolerantie. Deze zijn hieronder opgenomen.

	≤ 1%	≤ 3%	≥ 3%	≥ 10%
Fouten	Goedkeurend	Beperking	Afkeuring	Afkeuring
Onzekerheden	Goedkeurend		Beperking	Oordeelonthouding

goedkeuringstolerantie

uitvoeringstolerantie

rapporteringstolerantie

SiSa/WNT

Rapporteringstolerantie

De rapporteringstolerantie is de grens waarboven wij geconstateerde afwijkingen aan u rapporteren. Deze grens bepaalt u zelf en is afhankelijk van de mate van detail waarmee u geïnformeerd wilt worden. De hoogte van de rapporteringstolerantie heeft geen invloed op de nauwkeurigheid of diepgang waarmee wij controleren.

Rapporteringstolerantie in € '000

Belangrijkste boodschappen

Onze controleopdracht

Reikwijdte van de controle

Normenkader 2019

Goedkeuringstolerantie

Risicoanalyse en controleaanpak

Ontwikkelingen

Samenwerking

Bijlagen

De hoogte van de goedkeuringstolerantie is conform uw besluit

Bij de planning van onze controle houden wij rekening met de goedkeuringstolerantie (ook wel materialiteit genoemd). Wij beschouwen een afwijking als materieel wanneer het mogelijk is dat gebruikers van de jaarrekening hun beslissingen en acties laten beïnvloeden door de geconstateerde afwijkingen.

U bepaalt binnen de wettelijke kaders welke goedkeuringstolerantie wij hanteren. Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden bedraagt de goedkeuringstolerantie maximaal 1% van de totale lasten

(inclusief toevoegingen aan reserves) voor fouten en 3% voor onzekerheden. Als raad kunt u besluiten de accountant te vragen de jaarrekening met een lagere goedkeuringstolerantie te controleren. Dit heeft u niet gedaan. De relatie tussen de goedkeuringstolerantie, eventueel geconstateerde afwijkingen en ons oordeel is in onderstaande weergegeven.

Voor de toepassing van de goedkeuringstolerantie in onze controle vertalen wij deze naar een uitvoeringstolerantie en een rapporteringstolerantie. Deze zijn hieronder opgenomen.

	≤ 1%	≤ 3%	≥ 3%	≥ 10%
Fouten	Goedkeurend	Beperking	Afkeuring	Afkeuring
Onzekerheden	Goedkeurend		Beperking	Oordeelonthouding

goedkeuringstolerantie

uitvoeringstolerantie

rapporteringstolerantie

SiSa/WNT

Wet Normering Topinkomens (WNT)

Voor de controle op de bijlage Wet Normering Topinkomens gelden de toleranties zoals jaarlijks gepubliceerd in het controleprotocol WNT op www.topinkomens.nl. De betreffende toleranties variëren van 0 (in geval van wel/niet opnemen functionarissen) tot enkele duizenden euro's ten aanzien van onjuistheden in de verantwoording.

Single information, Single audit (SiSa)

Via de SiSa-bijlage bij de jaarrekening legt u verantwoord af over van ministeries en provincies ontvangen specifieke uitkeringen. De hiervoor toegepaste toleranties wijken af van de jaarrekening:

- Goedkeuringstolerantie: gelijk aan die voor de jaarrekening
- Uitvoeringstolerantie: gelijk aan de jaarrekening, maar voor elke uitkering > €125.000 dient één deelwaarneming uitgevoerd te worden
- Rapporteringstolerantie:
 - Voor regelingen < €125.000: € 12.500
 - Voor regelingen > €125.000 en < €1.000.000: 10% van de omvangsbasis van de specifieke uitkering
 - Voor regelingen > €1.000.000: €125.000

Belangrijkste boodschappen

Onze controleopdracht

Risicoanalyse en controleaanpak

Controlefilosofie

Risicoanalyse

Frauderisico's

Ontwikkelingen

Samenwerking

Bijlagen

Onze controlefilosofie

Onze controleaanpak is naast het controleren van de jaarrekening gericht op het verbeteren van uw bedrijfsvoering inclusief digitalisering hiervan. In onze controle hanteren wij daarvoor het '3 lines-of-defence' model. Dit model geeft handvatten om te beoordelen waar in de interne beheersing risico's worden ondervangen. De verschillende lines-of-defence staan voor de volgende plaats in de interne beheersing:

- de **eerste lijn**: in het primaire proces, onder verantwoordelijkheid van de proceseigenaar.
- de **tweede lijn**: in de ondersteunende processen zoals financiën en control, waar checks and balances ingericht zijn om fouten te signaleren.
- de **derde lijn**: in uw verbijzonderde interne controle achteraf.

		1 ^e lijn Lijnmanagement	2 ^e lijn Ondersteuning	3 ^e lijn Verbijzonderde Interne controle
		Afdelingen	Bedrijfsvoering	F&C
gemeente		• Primair verantwoordelijk voor getrouwheid en rechtmatigheid transacties binnen eigen processen • Verantwoordelijk voor kwalitatieve analyse en toelichting P&C producten	• Ondersteunt de afdelingen bij de optimalisering van de primaire processen. • De administratie voert bij de verwerking een aantal primaire controles uit op de 1e lijn.	• De VIC voert interne controles uit op de getrouwheid en rechtmatigheid van de financieel kritische processen. • Adviseert over verbetering in de 1e en 2e lijn
	PwC	• Adviseert (met de VIC) preventieve interne controlemaatregelen in het primaire proces • Geeft feedback om leesbaarheid/informatiewaarde P&C documenten te verhogen	• Adviseert preventieve interne controlemaatregelen in het ondersteunende proces en de IT • Geeft adviezen om effectiviteit control-werkzaamheden te vergroten	• Adviseert/klankbord om te komen tot een effectieve en efficiënte controleaanpak • Maakt waar mogelijk gebruik van de werkzaamheden van de VIC

Wij rapporteren via het push-left principe

Het push-left principe is er op gericht de interne beheersing in de 1e en 2e lijn te optimaliseren. Dit vanuit het uitgangspunt dat fouten voorkomen beter is dan achteraf constateren. Indien er tekortkomingen zijn in de interne beheersing in de 1e en 2e lijn, dan zullen wij deze daarom rapporteren als bevinding, ook als deze in de 3e lijn middels verbijzonderde interne controle ondervangen wordt.

Belangrijkste boodschappen

Onze controleopdracht

Risicoanalyse en controleaanpak

Controlefilosofie

Risicoanalyse

Frauderisico's

Ontwikkelingen

Samenwerking

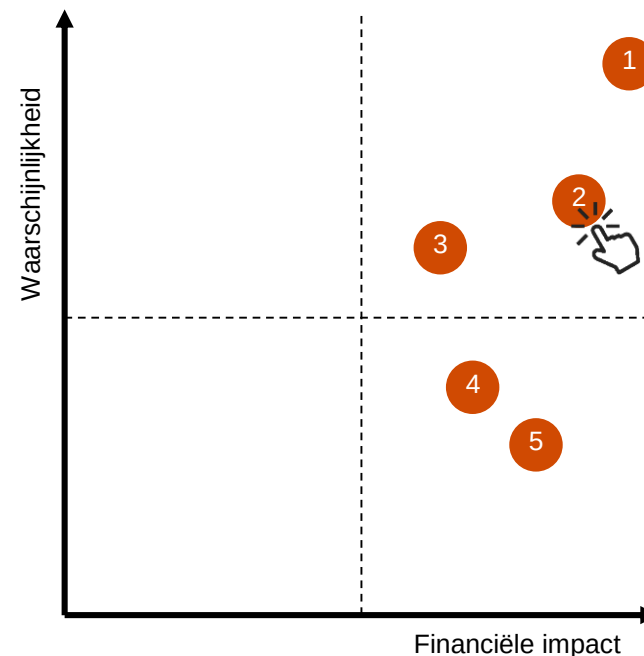
Bijlagen

Onze risicoanalyse in één oogopslag

Als onderdeel van de planning van de controle maken wij een analyse van uw gemeente. Hierbij beoordelen we elementen als:

- Governance en cultuur;
- Wat uw doelstellingen en ambities zijn;
- De wijze waarop u deze doelstellingen en ambities plant te realiseren;
- De wijze waarop u de realisatie van deze doelstellingen en ambities monitort;
- De wijze waarop de P&C cyclus is vormgegeven.

Tezamen met externe ontwikkelingen en onze ervaringen van voorgaande jaren gebruiken we deze informatie als input voor onze risicoanalyse. Deze risicoanalyse bespreken we vervolgens met verschillende gremia in de gemeente om deze aan te vullen met uw kennis en ervaring. Op dit moment heeft dat geleidt tot de volgende risico's.

Risico	Fraude	Fouten	Schattingen
1 <u>Fraude in opbrengstverantwoording</u>	●	○	○
2 <u>Doorbreking interne beheersing</u>	●	○	○
3 <u>Waardering grondexploitaties</u>	○	○	●
4 <u>Prestatielevering inkopen</u>	●	●	○
5 <u>Rechtmatigheid aanbestedingen</u>	●	●	○

Belangrijkste boodschappen

Onze risicoanalyse in één oogopslag

Toelichting risico 1: Fraude in de opbrengstverantwoording

Overweging	Inschatting	Toelichting
Aard van de jaarrekening-post	☐ Laag risico ☒ Enig risico ☐ Hoog risico	Het risico dat opbrengsten onterecht aan het boekjaar worden toegerekend.
Kans op eventuele fouten	☐ Laag ☐ Middel ☒ Hoog	De gemeente kent diverse opbrengstensoorten waar aan verschillende voorwaarden voldaan moet worden. Het risico bestaat dat de opbrengsten onterecht worden opgenomen in de jaarrekening.
Omvang van eventuele fouten	☐ Klein ☐ Middel ☒ Groot	De overige opbrengsten zijn een materiële stroom in de jaarrekening. Daarbij kan het gaan om specifieke projecten met een publieke gevoeligheid.

Controleaanpak

We voeren een cijferanalyse uit in combinatie met detailwerkzaamheden ten aanzien van de specifiek opgenomen opbrengsten in de jaarrekening 2019

Belangrijkste boodschappen

Onze risicoanalyse in één oogopslag

Toelichting risico 2: Doorbreken van interne beheersing

Overweging	Inschatting	Toelichting
Aard van de jaarrekening-post	☐ Laag risico ☒ Enig risico ☐ Hoog risico	Het onder druk uitvoeren van boekingen in de jaarrekening die de bestaande interne beheersing en functiescheiding omzeilen.
Kans op eventuele fouten	☐ Laag ☐ Middel ☒ Hoog	Eenmalige boekingen zijn niet ongebruikelijk en gezien de aard van de gemeentelijke administratie zijn er relatief veel handmatige boekingen.
Omvang van eventuele fouten	☐ Klein ☐ Middel ☒ Groot	Doordat sprake kan zijn van een bewuste actie om de interne beheersing te doorbreken is het de inschatting dat de fout kwantitatief of kwalitatief materiele impact kan hebben.

Controleaanpak

Het uitvoeren van een risico gerichte controle met specifieke werkzaamheden naar de boekingen met risico kenmerken. Dit op basis analyse van de inrichting van de administratie van de gemeente Oss.

Belangrijkste boodschappen

Onze risicoanalyse in één oogopslag

Toelichting risico 3: Waardering grondexploitaties

Overweging	Inschatting	Toelichting
Aard van de jaarrekening-post	☐ Laag risico ☒ Enig risico ☐ Hoog risico	Belangrijke schattingselementen ten aanzien van de waardering van de gemeentelijke grondexploitatieprojecten
Kans op eventuele fouten	☐ Laag ☐ Middel ☒ Hoog	Doordat sprake is van belangrijke schattingen is de kans op eventuele fouten hoog ingeschat.
Omvang van eventuele fouten	☐ Klein ☐ Middel ☒ Groot	Op basis van de omvang van de boekwaarde van de grondexploitatie kan een afwijking in een schatting een materiële impact hebben.

Controleaanpak

Het in detail beoordelen van de door de gemeente Oss gemaakte schattingen en uitgangspunten ten aanzien van de grondexploitatieprojecten

Belangrijkste boodschappen

Onze risicoanalyse in één oogopslag

Toelichting risico 4: Prestatielevering inkopen

Overweging	Inschatting	Toelichting
Aard van de jaarrekening-post	☐ Laag risico ☒ Enig risico ☐ Hoog risico	Het risico dat goederen of diensten die de gemeente heeft betaald niet geleverd zijn.
Kans op eventuele fouten	☐ Laag ☐ Middel ☒ Hoog	Door het brede mandaat om inkopen aan te gaan en de grote verscheidenheid aan inkopen is het risico op fouten hoog ingeschat
Omvang van eventuele fouten	☐ Klein ☒ Middel ☐ Groot	Individueel is het risico op meerdere kleine bevindingen aanwezig

Controleaanpak

Het uitvoeren van risico analyse ten aanzien van het inkoopproces en detailwerkzaamheden op vast te stellen dat de prestatie ten aanzien van betaalde inkoopfacturen is geleverd.

Belangrijkste boodschappen

Onze risicoanalyse in één oogopslag

Toelichting risico 5: Rechtmatigheid aanbestedingen

Overweging	Inschatting	Toelichting
Aard van de jaarrekening-post	☐ Laag risico ☒ Enig risico ☐ Hoog risico	Het risico dat de Europese en/of interne aanbestedingsrichtlijnen niet worden nageleefd
Kans op eventuele fouten	☐ Laag ☐ Middel ☒ Hoog	Uit de media blijkt regelmatig dat opdrachtnemers bereidt zijn forse bedragen te betalen om opdrachten bij overheden binnen te halen. De kans wordt daarom op hoog ingeschat.
Omvang van eventuele fouten	☐ Klein ☒ Middel ☐ Groot	<Omvang van de fouten staat op middel omdat als het niet voldoen aan de voorwaarden niet altijd een materiële impact op de jaarrekening heeft

Controleaanpak

Detailwerkzaamheden op het voldoen aan Europese en interne aanbestedingsrichtlijnen door het vaststellen of de voorgeschreven offerteprocedure is nageleefd. Daarnaast voeren wij detailwerkzaamheden uit om vast te stellen of de prestaties ten aanzien van de betaalde inkoopfacturen zijn geleverd.

Belangrijkste boodschappen

Onze controleopdracht

Risicoanalyse en controleaanpak

Controlefilosofie

Risicoanalyse

Frauderisico's

Ontwikkelingen

Samenwerking

Bijlagen

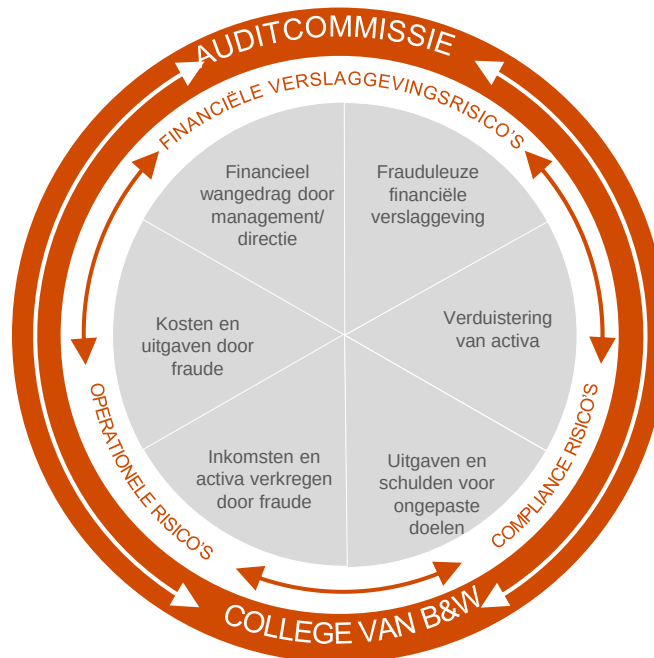
Frauderisico heeft uw en onze aandacht

De primaire verantwoordelijkheid voor de preventie en detectie van fraude ligt bij college van B&W. Een programma om frauderisico's te beheersen kan bijdragen aan het voldoen aan deze verantwoordelijkheid. Frauderisico's kunnen worden beheerst door een proces voor frauderisicobeheersing.

Het is onze verantwoordelijkheid als accountants om door planning en uitvoering van de controle een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen over de vraag of de financiële overzichten als geheel vrij zijn van een afwijking van materieel belang die het gevolg is van fraude of van fouten. In dat kader

willen we eerst inzicht verkrijgen in uw proces voor het beoordelen van frauderisico's en het risico op afwijkingen van materiële omvang door fraude bij gemeente Oss.

We hebben inzicht verkregen van uw proces voor het beoordelen van frauderisico's. Op basis van de observaties hierboven, het gesprek met u in de planningsfase van onze controle en onze eigen analyse, hebben we de volgende significante frauderisico's geïdentificeerd:

Significante frauderisico's

- 1 Het doorbreken van interne beheersing door management.
- 2 Fraude in de opbrengstverantwoording
- 3 Risico op ondermijning en corruptie

Belangrijkste boodschappen

Onze controleopdracht

Risicoanalyse en controleaanpak

Ontwikkelingen

Externe ontwikkelingen

Interne ontwikkelingen

Samenwerking

Bijlagen

Ontwikkelingen die u als raad raken

Notitie materiële vaste activa (MVA) is van kracht geworden

Met ingang van 1 januari 2019 is de notitie MVA van de commissie BBV van kracht geworden. In onze eerdere communicatie hebben wij u hierover reeds geïnformeerd. Op grond van deze notitie heeft de raad een duidelijke rol gekregen als het gaat om het onderhoud van kapitaalgoederen. Naar aanleiding van deze notitie dient de raad:

- Een onderhoudsrichtlijn met een gewenst kwaliteitsniveau vast te stellen;
- Bij eventueel achterstallig onderhoud te besluiten om
 - Een voorziening onderhoud in te stellen of op te hogen; of
 - Het achterstallig onderhoud in de begroting in te lopen (binnen maximaal 4 jaar)

Bij de jaarrekeningcontrole 2018 hebben we vastgesteld dat Oss voldoet aan de voorwaarden van de nieuwe onderhoudsrichtlijn 2019 uit het BBV. Wat wel opvalt is dat enkele plannen ouder zijn dan 5 jaar. Van deze plannen adviseren wij om na te gaan of deze geactualiseerd moeten worden.

Invoering Omgevingswet

Op 1 januari 2021 gaat de Omgevingswet in. Alhoewel de meeste gemeenten ambtelijk zeer druk zijn met de voorbereidingen is het ook goed de actiepunten voor u als raad te onderkennen en te monitoren. De belangrijkste actiepunten hebben wij hieronder toegelicht:

- De raad dient de Omgevingsvisie vast te stellen
- Ga in gesprek met de regio over de Omgevingsvisie
- Maak afspraken met het college over informatievoorziening (vorm, inhoud, frequentie)

Overigens verwachten wij dat de impact van de Omgevingswet op de accountantscontrole relatief beperkt is.

Invoering rechtmatigheidsverantwoording op schema?

In onze vorige rapportages hebben wij u geïnformeerd over de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording per 2021.

Voor 2019 adviseren wij u de volgende stappen te ondernemen:

Stap 1: Bepalen ambitie ten aanzien van controle

Stap 2: Opstellen plan van aanpak invoering rechtmatigheidsverantwoording

Stap 3: Inrichting van de sturing en governance rondom de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording

De gemeente neemt maatregelen om zich voor te bereiden op de rechtmatigheidsverantwoording

Belangrijkste boodschappen

Onze controleopdracht

Risicoanalyse en controleaanpak

Ontwikkelingen

Externe ontwikkelingen

Interne ontwikkelingen

Samenwerking

Bijlagen

Diverse interne ontwikkelingen met invloed op onze controle

Ook binnen uw gemeente zijn diverse ontwikkelingen die van invloed zijn op onze controle. Wij merken op dat wij, gegeven de reikwijdte van onze controle, ons voornamelijk richten op die ontwikkelingen die uw financiële processen, IT-omgeving, VIC, sturing of P&C cyclus raken. Onderstaand hebben wij de belangrijkste ontwikkelingen toegelicht, inclusief hun impact op onze controle.

Mocht er gedurende het jaar sprake zijn van nieuwe ontwikkelingen, dan zullen wij onze controle daarop waar nodig aanpassen.

Wijziging	Aard van de wijziging			Effect op controle
	Kaderstelling	Organisatie-structuur	Sleutel-functionarissen	
1 Doorontwikkeling IT omgeving in licht van stop BLOU	●	○	○	Vaststellen hoe de IT organisatie en informatievoorziening geborgd is en blijft
2 Brede visie op digitale dienstverlening vastgesteld	●	●	○	Nagaan wat de impact is op bedrijfsprocessen in samenhang met digitalisering en IT
3 Werken aan structureel sluitende meerjarenbegroting	●	○	○	Beoordelen welke acties zijn uitgezet om te komen tot een structurele meerjarenbegroting

Belangrijkste boodschappen

Onze controleopdracht

Risicoanalyse en controleaanpak

Ontwikkelingen

Samenwerking

Planning van de controle

Afhankelijkheid derden

Gemaakte afspraken

Controleteam

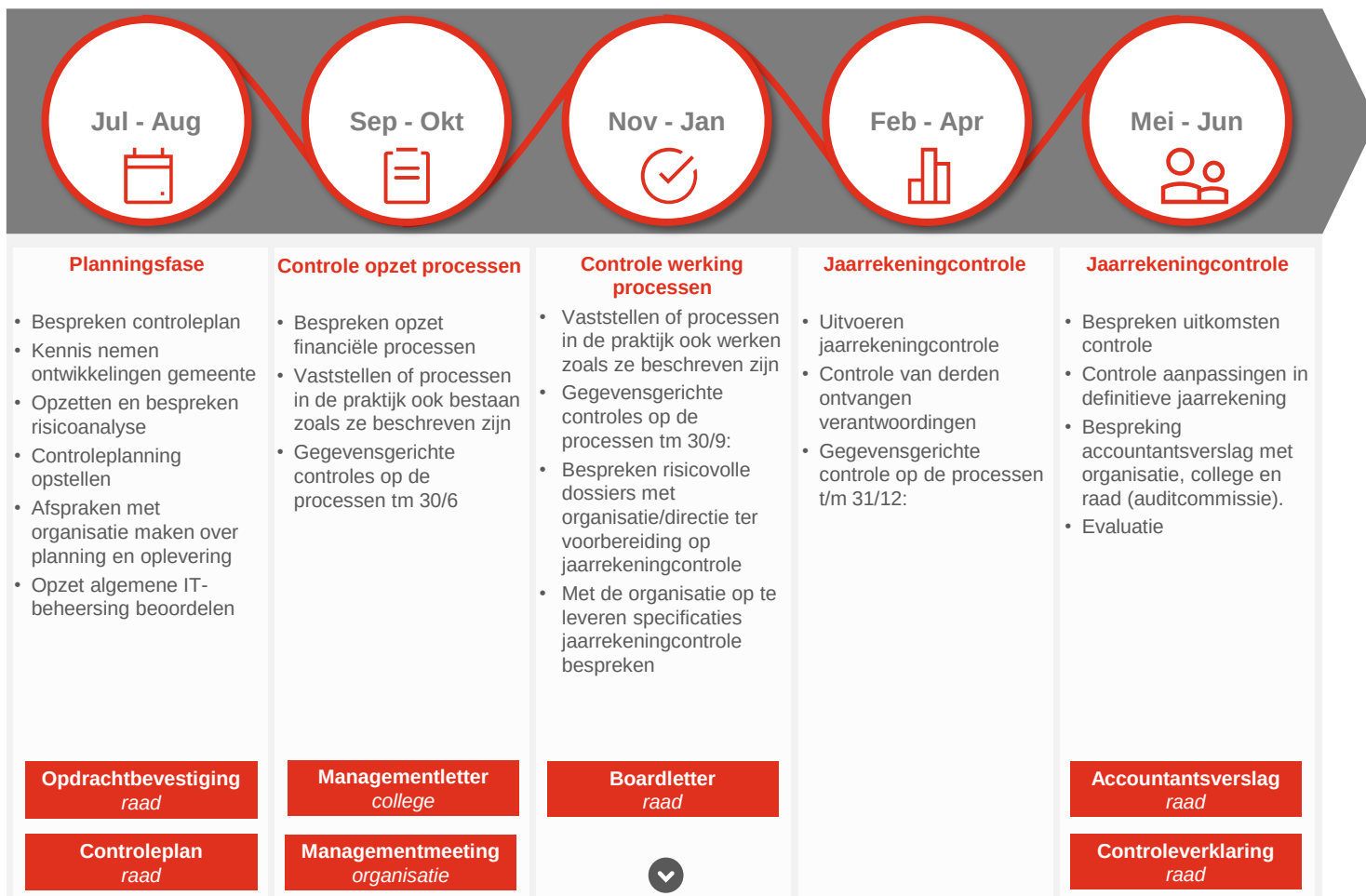

Bijlagen

Onze planning voor de controle 2019

De afgelopen periode hebben wij met de organisatie en de griffie de planning voor onze controle afgestemd. Het resultaat daarvan is onderstaand op hoofdlijnen weergegeven. Hierbij hebben wij aangegeven tot welk product dit leidt en aan welk

gremium dit product gericht is. Uiteraard vindt bij alle rapportages hoor- en wederhoor plaats om de feitelijke afstemmen.

Belangrijkste boodschappen

Onze controleopdracht

Risicoanalyse en controleaanpak

Ontwikkelingen

Samenwerking

Planning van de controle

Afhankelijkheid derden

Gemaakte afspraken

Controleteam

Bijlagen

Het college en wij zijn afhankelijk van derden

Een deel van uw gemeentelijke taken heeft u uitbesteed aan derden. Dit betekent dat voor de verantwoording van de bijbehorende baten en lasten u afhankelijk bent van verantwoordingen (vaak inclusief controleverklaringen) van derden voor het opstellen van uw jaarrekening.

Onderstaand hebben wij de met de organisatie uitgevoerde inventarisatie van deze afhankelijkheden weergegeven, inclusief de impact hiervan op onze werkzaamheden.

Onderwerp	Partij waaraan is uitbesteed	Heeft college reeds afspraken gemaakt over tijdige aanlevering	
		ja	nee
1 PGB Jeugd en Wmo	SVB	●	○
2 Eigen bijdrage Wmo	CAK	●	○
3 Salarisadministratie	Centric	○	●
4 Belastingen en heffingen	BSOB	●	○
5 Centrumregeling Jeugd	Gemeente 's-Hertogenbosch	●	○

Belangrijkste boodschappen

Onze controleopdracht

Risicoanalyse en controleaanpak

Ontwikkelingen

Samenwerking

Planning van de controle

Afhankelijkheid derden

Gemaakte afspraken

Controleteam

Bijlagen

Gemaakte afspraken met de organisatie

Voor een efficiënte uitvoering van de controle binnen het met u afgestemde controlebudget is het belangrijk vooraf duidelijke en heldere wederzijdse afspraken te maken. We hebben deze afspraken op constructieve wijze met de organisatie gemaakt. Een samenvatting van de gemaakte afspraken vindt u onderstaand.

Afspraak	Verantwoordelijke		Deadline
	PwC	Gemeente	
1 Eén centraal aanspreekpunt voor de controle	☐	☒	-
2 Oplevering van de werkzaamheden IC conform afgestemd werkplan	☐	☒	
3 Controle van privacygevoelige onderwerpen middels observatie ter plaatse	☒	☒	

Belangrijkste boodschappen

Onze controleopdracht

Risicoanalyse en controleaanpak

Ontwikkelingen

Samenwerking

Planning van de controle

Afhankelijkheid derden

Gemaakte afspraken

Controleteam

Bijlagen

Uw controleteam is ongewijzigd

Uw controleteam voor 2019 is gelijk aan dat voor 2018. Verder vullen wij jaarlijks van onderaf onze controleteams aan met enthousiaste nieuwe teamleden. Onderstaand hebben wij de leiding van het controleteam opgenomen.

Dorus van Boxtel

Senior Director

- Kantoor Eindhoven
- +31 792 4763
- +31 612 405 709
- Dorus.van.Boxtel@pwc.com

Ricardo Kok

Manager

- Kantoor Utrecht
- +31 792 3485
- +31 610 774 278
- Ricardo.Kok@pwc.com

Annemarie Kros

Senior Manager

- Kantoor Eindhoven
- +31 792 1423
- +31 610 819 103
- Annemarie.Kros@pwc.com

Patrick van Zon

Senior Associate

- Kantoor Eindhoven
- +31 792 6043
- +31 613 917 981
- Patrick.van.Zon@pwc.com

Belangrijkste boodschappen

Onze controleopdracht

Risicoanalyse en controleaanpak

Ontwikkelingen

Samenwerking

Bijlagen

Onze onafhankelijkheid

Communicatie

Geen bedreigingen voor onze onafhankelijkheid geïdentificeerd

Het Nederlands recht en ons interne beleid verplichten ons onze onafhankelijkheid actief te beschermen. Om onze onafhankelijkheid te garanderen, controleren wij onder meer - vooraf - dat elk controleverzoek en verzoek om controleverwante en niet-controlediensten onze onafhankelijkheid niet in gevaar brengt, in overeenstemming met de huidige externe regelgeving en hetgeen hierover met u is afgesproken.

Onderstaand hebben wij aangegeven welke andere controles of controleverwante en niet-controlediensten u ons gevraagd heeft te verrichten. Wij hebben geconcludeerd dat deze opdrachten geen bedreiging zijn voor onze onafhankelijkheid als accountant van uw gemeente. Tevens hebben alle teamleden betrokken bij de controle van de gemeente verklaard persoonlijk onafhankelijk te zijn van de gemeente.

Opdracht	Soort dienstverlening	Opdracht verleend door	Bedreiging onafhankelijkheid	
			ja	nee
1 Quickscan windpark Oss	Niet-controlediensten	Fons Kop	☐	☒
2 Opstellen transitieplan ICT samenwerking	Niet-controlediensten	Gertjan Baars	☐	☒

Belangrijkste boodschappen

Onze controleopdracht

Risicoanalyse en controleaanpak

Ontwikkelingen

Samenwerking

Bijlagen

Onze onafhankelijkheid

Communicatie

Onze communicatie over de belangrijkste voorwaarden en aandachtspunten van de controle

Als PwC vinden wij het van belang om u te laten zien op welke wijze wij de belangrijkste voorwaarden en aandachtspunten van de controle aan u rapporteren. Deze hebben we opgenomen in onderstaande tabel.

Vereiste communicatie grond van controlestandaarden	Controleplan	Rapportage interim-bevindingen	Accountants-verslag
Mededeling over de verantwoordelijkheden van de accountant.	●		
Bevestiging van de onafhankelijkheid van PwC	●		●
Eventuele significante tekortkomingen in de interne controle.		●	●
Eventuele ontdekte of vermoede fraude		●	●
Niet-naleven van wet- en regelgeving			●
Schriftelijke bevestigingen gevraagd van het management.			●
Alle zaken die van invloed zijn op de vorm en inhoud van de controleverklaring.			●
Standpunt van de accountant over belangrijke kwalitatieve aspecten van de verslaggeving door het college			●
Rapporteren over significante moeilijkheden, aangelegenheden en overige zaken die van belang zijn voor het toezicht op de financiële verslaggevingsproces			●
Niet gecorrigeerde afwijkingen			●
Significante aangelegenheden die naar voren komen tijdens de controle in verband met verbonden partijen van de entiteit.			●
Beschrijving van de reikwijdte en timing van de controle, waaronder significante risico's.	●		●